

Pedres a la teulada

Fa pocs dies parlàvem amb un grup d'amics (entre els quals predominava la joventut) dels premis literaris catalans. El tema principal era la brillantor de la festa de Santa Llúcia d'aquest any, que ha estat la confirmació del triomf d'una fe sostinguda, de la tenacitat, del poder de convocatòria quan s'invoquen uns sentiments determinats. Tot d'un plegat, la conversa va prendre el caràcter d'un "test" imprevist. Algú va preguntar als presents quants títols d'obres i quants noms d'autor recordàvem dels darrers premis "Sant Jordi"; dels darrers, perquè la història i la prehistòria del concurs van prenent un aire d'armaris envidrats amb unes borroses figures de cera a dins. El cas és que, centrant-nos tan sols als anys més recents, la memòria dels amics fallava lamentablement.

Això ens va amoïnar i, tractant de trobar-ne les causes, algú va atribuir-ho a un esperit autodestructiu que els catalans ens hem retret a nosaltres mateixos més d'una vegada, i a una derivació immediata: la falta d'astúcia (tan necessària per a la supervivència) però despullant aquesta expressió de qualsevol caient pejoratiu. Els catalans, a desgrat de la fama de comerciants que ens han encolomat, no sabem "vendre'ns" a nosaltres mateixos una part molt delicada de la nostra pròpia mercaderia. Cada any, des de fa molts anys, abans del premi i després del premi, corre la veu — a sota veu — que l'hem errada. Per un estrany masoquisme, aquest convenciment ens deixa tranquils, apaïvagats, com si complíssim el deure que ens imposa una antiga tradició — la de les "generacions sense novel·la" — i només ens eixoriveixen els escàndols entre bastidors, de premis evidents que no han tingut vots o de plagis flagrants.

Una mena de faula

Considerar els fets des del punt de vista de l'aficionat exposa a equivocacions de molt volum. Ens pensàvem — els aficionats — que l'afflictiva situació econòmica del país era deguda a la corrupció (els escàndols que ja sabem i els que sabem de mica en mica), a la fuga de capitals, als beneficis incontrolats de les grans empreses (sobretot les monopolistes), a la desbordada alça dels preus, a l'especulació urbanística (i a totes les especulacions amorosament consentides), a una burocràcia de les més nombroses del món i de les més triganeres, a un sistema d'impostos que reparteix malament les càrregues i a una concepció general de les obligacions dels governants quant als governats més aviat partidista. Ah! I a la crisi internacional... Però aquesta es va arreglant i cada vegada serveix menys per a intentar tapar els forats de l'interior.

Tot això, com s'ha dit, és la ingènua explicació dels llecs, perquè un tècnic qualificat — que, a més, mana — assegura que la culpa de tot la tenen els salaris, que han guanyat la carrera als preus. No ho hauríem dit mai! És evident que una de les qualitats apreciades en un governant és el coratge, i no hi ha dubte que es necessita valor per a afirmar una cosa així.

La dificultat es presenta a l'hora de fer-ho entendre als beneficiaris d'aquesta part lleonina. Caldrà convèncer-los que si el sou no els arriba fins a fi de mes

El cert és que aquest derrotisme no té justificació. Algun dia, quan hàgim acabat de passar la difícil i elaborada maroma entre el realisme socialista i l'estructuralisme, quan els acrobates hagin esgotat les ocasions de lluíment, potser ens adonarem que no n'hi havia per tant i que hem fet curt a l'hora de les justes valoracions. O que el nivell mitjà aconseguit és, almenys, tan valuós com el de la literatura en castellà, amb la diferència que aquesta darrera ha tingut l'encert de saber pintar un teló d'anuncis més atractiu: els premis literaris en llengua castellana (fins i tot els convocats en terres catalanes) produeixen la impressió de descobrir cada any obres i talents de primer ordre.

Després ens passa que quan ens contempen des de fora, la imatge que presentem no és prou objectiva, els observadors es deixen influir pel panorama que els servim i surten uns balanços tristos. El prestigiós "Le Monde" va dedicar recentment un espai a Barcelona, on la nostra ciutat hi era presentada com un centre cultural important; hi havia referències a les arts plàstiques, a la música i a la literatura i s'esmentaven noms rellevants en cada una d'aquestes activitats. En parlar de les lletres, els noms d'escriptors catalans en llengua castellana doblaven generosament la menció dels escriptors catalans que, per les raons que siguin — però per una de principalíssima —, han realitzat la seva obra en l'idioma que els és més propi, el seu. La visió de conjunt, així, queda deformada. Però no podem pas dir que tota la culpa sigui dels estrangers que ens miren cordialment.

es deu a la seva mala administració particular i a un insensat tirar de veta. Si no s'aconsegueix una patrònica estreta de cinturó, hi ha el perill que el capital es deixi de romanticismes i de filantropies i encara se'n vagi més cap a Suïssa. Allò que alguns benentants carregats d'honors en diuen "matar la gallina dels ous d'or", o sigui quan al seu or se li posa la pell de gallina.

Com es pot aconseguir la mentalització dels assalariats d'ara? Doncs explicant-los que els principis científics de l'economia espanyola són diferents dels principis científics de l'economia mundial. La diferència. Això és bàsic. Si no s'està disposat a entendre la diferència no s'entén res. Un altre prohòm ja ho ha expressat: democràcia sí, però a la manera espanyola. Què vol dir aquesta subtil gradació? A qualsevol li cauria la cara de vergonya d'haver-ho d'explicar a uns alumnes que ja fa prop de quaranta anys que assisteixen a classe i encara no han après la lliçó. Potser som impossibles, potser ens mereixem que els mestre es cansin i pleguin i se'n vagin lluny de nosaltres.

Ens ho mereixem de veres? El repartiment de càstigs i de premis sempre ha estat un misteri. Toca a qui toca. Però passa que, molt sovint, la sort o la desgràcia necessiten l'ajut d'un dit providencial que inclini els platets de la balança. ● PERE CALDERS